

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה והשתלמויות

שווה לחיות שווה

"הסב את פניך לשמש ולא תחוש בצללים"

הלן קלר

נושא: אנשים עם מוגבלות בישראל במאה ה-21

אוכלוסיית יעד לפעילות: כיתות י'-י"ב

היקף הפעילות המוצעת: שלושה שיעורים*

* אפשר להעביר כל אחד מהשיעורים בנפרד או כמערך אחד.

חסרות

- **פיתוח מודעות התלמידים לכך שאנשים בעלי מוגבלויות ניחנו במסוגלות וביכולות למרות מוגבלותם.**
- **צמצום הדעות הקדומות והסטראוטיפים בנוגע לאנשים עם מוגבלויות.**
- **עידוד למנהיגות נוער ולאקטיביזם בתחום שוויון זכויות לבעלי מוגבלויות.**

חבוא למורה

בעשרה בספטמבר 2012, אישרה ממשלת ישראל את אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות.

בישראל, כמו בארצות אחרות, אנשים שלהם מוגבלויות משתייכים לכל הגילאים, לכל המינים, לכל היישובים, לכל העדות והדתות, יש בהם עניים ויש עשירים.

1,000,000-800,000 הם בגילאים 18-67

20,000 הם בגילאים 0-18.

האמנה קובעת כמה זכויות לאנשים עם מוגבלות ואוסרת אפליית אדם בשל מוגבלותו. בין היתר, היא מציינת חובת הנגשת כלל

המבנים והשירותים לאנשים עם מוגבלות, חובה לשלב ילדים עם מוגבלות בחינוך הרגיל וחובה לאפשר

לכל אדם דיור עצמאי או נתמך בקהילה. האמנה שוללת את קיומם של מוסדות נפרדים לאנשים

עם מוגבלות ודוגלת בכך שאפשרויות תעסוקה, דיור, חינוך ובריאות יהיו בהישג ידו של כל אדם

ולא משנה מהי מוגבלותו.

בשנת 2014, כ-20% מהאוכלוסייה בישראל הוגדרו כבעלי מוגבלות.

מערך ראשון

מהלך הסדרה

פתיחה:

המנחה פותח ואומר שהפעילות תעסוק בדמויות מעוררות השראה שלמרות מוגבלותן הגיעו להישגים מרשימים והשפיעו על סביבתם הקרובה ועל מעגלים נוספים בחברה הישראלית.

הקרנת שני השקפים הבאים, 7-8.

הקרנת [הסרטון](#) על פסקל ברקוביץ ודיון בשאלות המצורפות.

גוף הפעילות:

חלוקת הכיתה לשלוש קבוצות. כל קבוצה תקבל כרטיסייה ובה פרטי דמות מעוררת השראה ודף משימה -שקפים 10-13.

הצגת התוצרים של הקבוצות ודיון כיתתי - שקף 14.

סיכום ויציאה לפעילות אקטיבית:

הסתובבו ברחבי העיר וצלמו שני מקומות ציבוריים שאינם מונגשים ושלדעתכם ראוי שיונגשו או לחילופין חשבו על רעיון משלכם ליוזמה שתסייע לאוכלוסיית אנשים עם מוגבלות והתכוננו להציגם במפגש הבא בנושא.

פתיחה

נשאל: העריכו מהו אחוז האנשים בחברה הישראלית שלהם מוגבלות המקשה על תפקודם בחיי היומיום?

20%

5%

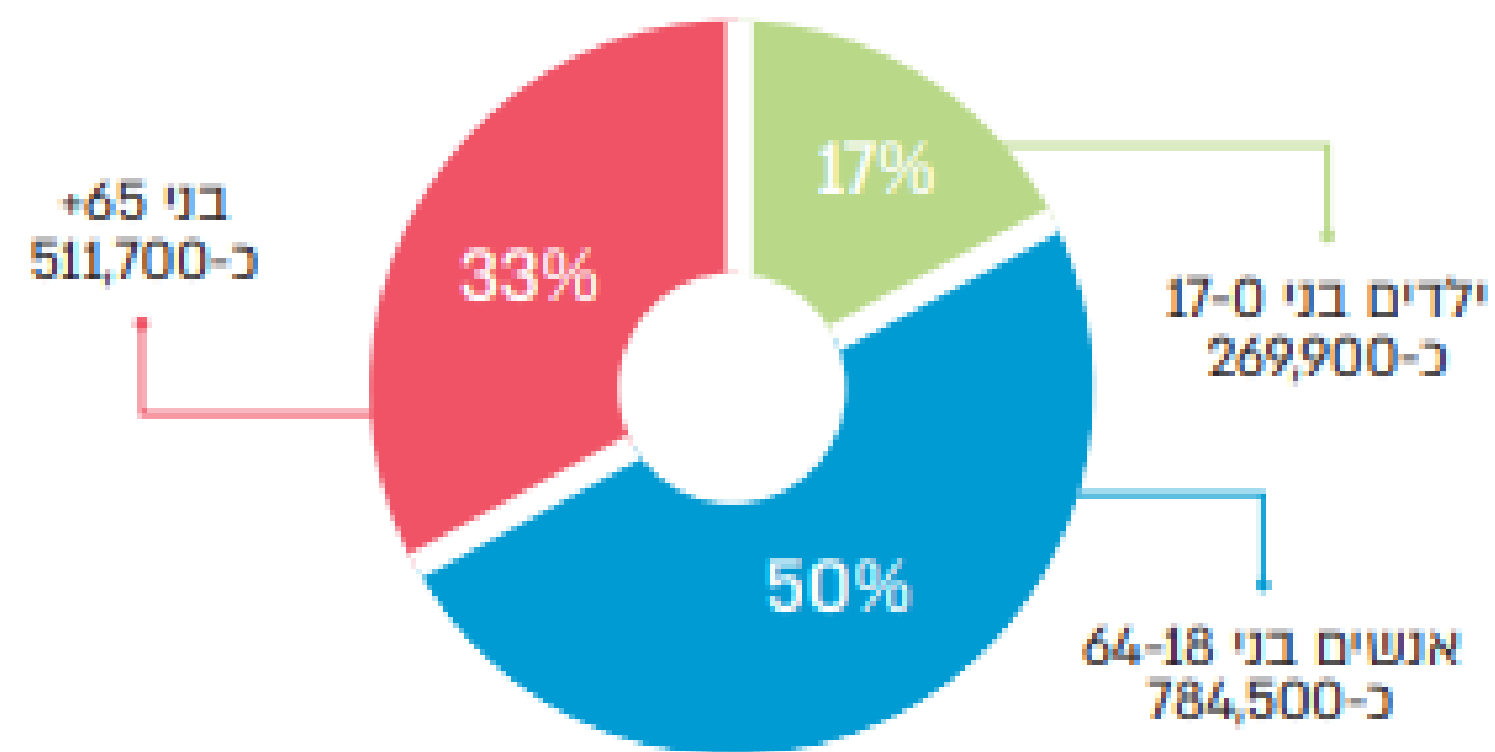
42%

17%

בישראל חיים 17%, למעלה ממיליון וחצי אנשים עם מוגבלות

שים עם מוגבלות בישראל, לפי קבוצות גיל, 2019 (באחוזים)²

כ-6% מן האוכלוסייה בגיל העבודה (20-64), 276,000 נפש, סובלים ממוגבלות חמורה המפריעה מאוד בפעולות יומיומיות

כ 10% 500,451, סובלים ממוגבלות מתונה המפריעה בפעולות יומיומיות (מכון ברוקדיל, 2021)

אסרטון

לחץ כאן

תארו את הרגשות שעלו במהלך הצפייה בסרטון.
מה בסיפורה של פסקל ברקוביץ נגע ללב?

דף משימה קבוצתית

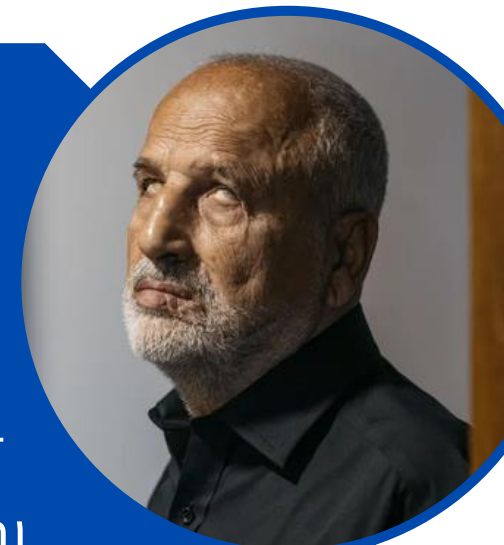
קראו את המידע על הדמות המובא בכרטיסייה.
למדו עוד על הדמות מהמצוי ברשתות חברתיות.

זהו ורשמו תכונות אישיות וכישורים שנדרשו מהדמות כדי להתגבר על המגבלות ולהגיע להישגים מעוררי השראה.

האם יש בכם תכונות דומות? שתפו את חברי הקבוצה.

הכינו סרטון תדמית קצר לטיקטוק או בסגנון טד הנושא מסר שאתם רוצים להעביר בעקבות הדיון בקבוצה.

ארז (יעיש) ביטון נולד באוראן שבאלג'יריה להורים ילידי מרוקו בי"ט בסיוון תש"ב, ארבעה ביוני 1942. בגיל שש עלה עם משפחתו לישראל. בהיותו בן עשר, התעוור בעת ששיחק ברימון יד בשדה סמוך לביתו בלוד. הוא התחנך בבית חינוך לעיוורים בירושלים, שם הוחלף שמו לארז, ובסמינר ליפשיץ. בבגרותו למד לתואר ראשון בעבודה סוציאלית באוניברסיטה העברית בירושלים ולתואר שני בפסיכולוגיה באוניברסיטת בר-אילן ועבד בתחומי עיסוק אלה.

שיריו הראשונים התפרסמו בראשית שנות השבעים, ובהם ביטא בצורה נוקבת את משבר הגירתם של יהודי המזרח לישראל ואת הרצון העז למצוא שפה חדשה. הוא הציג בשיריו קול מזרחי חשוף, המעלה את חומרי הביוגרפיה ואת העימות בסיטואציה הישראלית המתנכרת בנוגע לזהותו ולמוצאו לזירת עימות ישירה.

הוא ביטא את כבודה האבוד של התרבות הערבית שנדחקה לשוליים ונרמסה על ידי ההגמוניה התרבותית האשכנזית ועסק רבות בקרע שבין העבר הערבי להווה הישראלי. עם זאת, הזעם והמחאה התמתנו בהדרגה. שירי הספר השני ושיריו המאוחרים יותר מגלים כמיהה להתערות בארץ ובשפתה על אף הקונפליקט החריף הבלתי פתיר.

בשנת 2016, מינה אותו שר החינוך נפתלי בנט לראש ועדת ביטון, שהוקמה כדי לאזן את תוכניות הלימודים ולהעשירה בתכנים על ההיסטוריה של יהודי המזרח וביצירות של יוצרים מזרחיים (מיוצרים שפעלו בימי הביניים ועד ליוצרים ממוצא מזרחי שכותבים היום). בשנת 2021, זכה בפרס ישראל.

פסקל ברקוביץ

פסקל נועה ברקוביץ נולדה ב-21 באוגוסט 1967. היא ספורטאית פאראולימפית ישראלית, זוכת מדליות כסף באליפות העולם ובאליפות אירופה וארד בגביע העולם בענפי ספורט פאראולימפיים, מרצה, עיתונאית, במאית וסופרת ישראלית. בשנת 2014, הייתה ברקוביץ בין משיאות המשואות ביום העצמאות.

אילן גילאון

גילאון נולד ב-1956 ברומניה ועקב מחלת הפוליו שלקה בה בצעירותו סבל מנכות ברגלו. כבר בנעוריו היה בנוער מרצ, וב-1993 התמודד למועצת עיריית אשדוד מטעם מפלגת השמאל והתמנה לתפקיד סגן ראש העיר. הוא החזיק בתיק החינוך העירוני ופעל להגדלת התקציב ולפיתוח פרויקטים חדשים. ב-1999 נבחר גילאון לכנסת ה-15 במקום השמיני ברשימת מרצ. הוא הקדיש את רוב עבודתו לעניינים חברתיים והיה חבר בוועדות הכלכלה, הפנים ואיכות הסביבה, זכויות הילד, ועדת העבודה, הרווחה והבריאות והוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים.

גילאון העביר, בין היתר, תיקון לחוק ביטוח לאומי המשפר את זכויות הנכים וחוק המחייב לשלם שכר מינימום למלצרים ללא קשר לתשר שהסוּעדים השאירו. הוא הרחיב את חוק שוויון זכויות לנכים והוסיף פרק הדין בהנגשת מבנים לנכים.

בדצמבר 2016, הצליח גילאון להעביר בקריאה טרומית הצעת חוק שלו להשוואת קצבת הנכות לגובה שכר המינימום, וזאת בניגוד לעמדת הממשלה. המהלך אומנם נבלם בשלבי החקיקה המאוחרים יותר, אך הוביל למאבק ציבורי חריף להעלאת קצבאות הנכות, אשר כלל הפגנות וחסימות כבישים על ידי ארגוני נכים. באוגוסט 2017, הצטרפה הסתדרות העובדים הכללית החדשה למאבק, ובערב יום הכיפורים, לאחר משא ומתן, הגיעו להסכמות עם נציגי הממשלה בדבר העלאת קצבת הנכות ל-4,000 שקלים בקירוב בפעילות עד שנת 2021 ולהצמדתה לשכר הממוצע במשק.

בחליאה

הצגת תוצרים מהעבודה בקבוצות ודיון

שאלות לדיון:

- האם חשוב לדון בנושא? נמקו.
- האם הפעילות בקבוצה שינתה את הדעה בנוגע ליכולת של בעלי מוגבלויות?
- תארו איך תראה בעיניכם חברה שחיים בה אנשים שאינם מחזיקים בדעות קדומות בנוגע לאנשים עם מוגבלויות.
- האם הפעילות חידשה משהו או הציפה דברים לא מוכרים? פרטו.

משפט מסכם לפעילות

"אל תכבלו את הרוח
למגבלות הגוף"
(סטיבן הוקינג)

משימה אקטיבית

משימה זו יכולה לשמש כהכנה למפגש הבא או כהמשך למפגש הקודם.

אפשר לעשותה בזוגות או בקבוצות קטנות.

הסתובבו ברחבי העיר וצלמו שני מקומות ציבוריים שאינם מונגשים
ושראו שיונגשו או לחילופין חשבו על רעיון ליוזמה שתסייע לאוכלוסיית
אנשים עם מוגבלות והתכוננו להציג אותו במפגש הבא.

מעור שני

מהלך הסדנה

פתיחה:

נבקש מכל קבוצת תלמידים להציג בקצרה בפני כל הכיתה את התמונות ואת היוזמות שהועלו במהלך סיורם בעיר. אפשר להציג את היוזמות בתמונות או בלוח שיתופי כדוגמת: [פדלט](#)

גוף הפעילות:

נחלק את המשתתפים לקבוצות משימה, ניתן דף משימה קבוצתית וכרטיסייה ובה ארבע אפשרויות פעולה – שקף 21.

[הצגת התוצרים של הקבוצות ודיון במליאה:](#) ראה להלן שאלות מומלצות לדיון – שקף 22.

[סיכום:](#) פתגם - שקף 23.

פתיחה

במליאה

שיתוף קצר של הקבוצות במשימת הבית

שהכינו מראש

הצגת התמונות שצילמו והיוזמות שהעלו

דף משימה קבוצתית

שלב א': תכנון היוזמה

- תנו שם ליוזמה ולצוות.
- קבעו את המטרות העיקריות שלכם.
- החליטו על דרכי פעולה להגשמת המטרות.
- קבעו לפחות שני מועדי מפגש ביניכם לקידום היוזמה (אפשר גם בזום).
- החליטו מה ייחשב הצלחה מבחינתכם.

שלב ב': אפשרויות פעולה

התבוננו בכרטיסייה ובארבעת התמונות שבה: מטבע, מעטפה, שעון ואיש ללא מעש.

כל תמונה מסמלת את מידת רצונך לפעול לקידום היוזמה.

1. **מעטפה:** התחייבות לפעילות, כגון: הפגנות, פנייה לתקשורת, פנייה לרשות המקומית, כתיבת עצומות, פנייה לנציגי ממשלה רלוונטיים, פרסום פוסט ברשתות החברתיות וכד'.
2. **שעון:** התחייבות לתת מזמנך כשעתיים שבועיות לקידום היוזמה: ארגון הפגנות, איסוף כספים, גיוס תומכים להפעלת היוזמה, שיתוף ארגונים הפועלים למען אנשים עם מוגבלות, ראיונות עם בעלי מוגבלות לאיסוף מידע והעברתו לגורמים רלוונטים.
3. **מטבע:** שליחת תרומה כספית כפי יכולתך למען היוזמה.
4. **ללא מעש:** לא לעשות כלום.

חשבו כמה דקות באיזו דרך תבחרו לפעול.

חלקו בהתאם תפקידים בקבוצה.

מעתה, כל תלמיד בקבוצה יפעל ליישום מטרות הקבוצה והיוזמה כפי שסוכם ביניכם.

זמן

כתיבה

גדול עליי

כסף

במליאה

הצגת התנצרים של הקבוצות ודיון

שאלות לדיון:

- כיצד הרגשתם בפעילות בקבוצה? איזו מחשבה עלתה בכם בעקבותיה?
- האם לחשוב לדון בנושא? למה?
- אילו ערכים עולים מן היוזמה המתוכננת?
- האם הדיון בקבוצה שינה את דעתכם בדבר חשיבות העשייה למען בעלי מוגבלויות?
- איך תיראה חברה שאין בה דעות קדומות כלפי אנשים עם מוגבלויות?
- האם הפעילות חידשה לכם? פרטו.

סיכום

"כל אדם הוא גאון.

אבל אם תשפוט דג לפי היכולת שלו לטפס על עץ,

הוא יעביר את כל חייו בהרגשה שהוא טיפש."

אלברט איינשטיין

מעורר שלישי

מהלך הסדנה

הערה: מנחה שבוחר להתחיל מפעילות זו ולדלג על הפעילויות הקודמות יתחיל את הפעילות משקפים 7-8 ואז ימשיך לפעילות המתואר להלן.

פתיחה: לקראת צפייה בסרט המנחה יחלק כרטיסיות ובהן התחלות של משפטים כגון:

הרגשתי ש...

עצבן אותי ש...

חשבתי על הגיבור ש...

למדתי ש...

אהבתי ש...

סקרן אותי... וכדומה.

כל תלמיד יכול לבחור בכרטיסייה ולהשלים את המשפט שכתוב בה.

גוף הפעילות: צפייה בסרט "בחזית הכיתה" – שקף 27

שיתוף התלמידים במה שכתבו בכרטיסיות במהלך הצפייה בסרט ודיון במליאה – שקף 28.

סיכום: פתגם – שקף 29

פתיחה

לקראת הצפייה בסרט:

המנחה יחלק ברטיסיות ובהן התחלה של משפטים.
כל תלמיד יבחר בברטיסייה וישלים את המשפט.

בחזית הכיתה

סרט מרגש המבוסס על סיפור אמיתי: ילד בשם בראד כהן סובל מתסמונת טורט, שגורמת לו להשמיע קולות של נביחה ללא שליטה ולהיראות מוזר וחריג. בתחילה, הסביבה לא מבינה אותו ומאשימה אותו שהוא מפריע בכוונה. רק לאחר מאבק עיקש של אימא שלו, מכירים בתסמונת טורט כמחלה בלתי ניתנת למרפא. בהדרגה משתנה גם היחס של הסובבים אותו – בית הספר וחברים – ובראד צובר ביטחון ומגלה תכונות חיוביות שלו. בראד בוחר להיות מורה ונתקל בסירובים ובקשיים רבים, אבל הוא לא מוותר. דווקא התסמונת עוזרת לו להיות מורה טוב יותר, מבין ויצירתי. בראד זוכה בתואר המורה המוצלח של משרד החינוך בארצות הברית.

דיון כיתתי

שאלות לדיון:

1. איזו דמות בסרט עוררה בכם עניין? עם איזו דמות אתם הכי מזדהים?
2. אילו תופעות נחשבות 'מגבלות' אך בעצם יכולות לשמש מקפצה חיובית אתם מכירים?
3. למה הנער רצה להיות מורה? מה הייתם אומרים לו אם היה משתף אתכם ברצון שלו להיות מורה?
4. האם סיפור כזה יכול להתרחש בסביבה שלנו או שזה סיפור שיכול לקרות רק בסרטים?
5. אילו רגשות, תחושות, מחשבות עלו בכם במהלך הצפייה?
6. למה חשוב לצמצם דעות קדומות בנוגע לבעלי מוגבלויות?

”כשהם אומרים לך שאתה

לא יכול,

הם מראים לך את הגבולות

שלהם, לא שלך”

-קווין קיבו -

